Lounais-Suomen Jätehuolto Oy
Jukka Heikkilä ja Jaana Turpeinen

Lausunto
16.4.2021

HE 40/2021 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI JÄTELAIN JA ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISESTA

Kiitämme mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto jätelain muutosesityksestä. Kokonaisuutena tarkastellen ehdotettu esitys on perusteltu, ja on tärkeässä roolissa EU:n jätesäädöspaketin mukaisten kierrätystavoitteiden saavuttamisessa. Näkemyksemme mukaan ehdotetut muutokset kuntien ja tuottajien lakisääteiseksi yhteistyöksi pakkausjätteiden erilliskeräyksessä ja kuljetuksessa kiinteistöiltä, kunnan järjestämä biojätteen kuljetus kiinteistöiltä sekä kiristyvät erilliskeräysvelvoitteet ovat edistysaskel, joka tarvitaan ehdottomasti, että päästään eteenpäin EU:n kiristyvien tavoitteiden toteuttamisessa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan kuitenkin ns. kaksoisjärjestelmän säilyttämistä kunnan vastuulle kuuluvan sekalaisen yhdyskuntajätteen (jäljempänä myös ”sekajäte”) kuljetuksissa, mikä olisi mielestämme erittäin huono ratkaisu. Asia koskee kunnan järjestämää jätehuoltoa ja erityisesti hallituksen esitystä jätelain 35 - 37 §:ksi. Ehdotuksen hyväksyminen säilyttäisi edelleen jätehuollon hajanaisen vastuunjaon ja monimutkaistaisi sääntelyä, aiheuttaen näin ongelmia mm. kiinteistön haltijoille sekä jätehuollon suunnittelulle, toteuttamiselle ja valvonnalle.

Asia on erittäin tärkeä sekä yhtiömme Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n kuntien puolesta hoitamien jätehuollon palvelutehtävien että yleisesti jätehuollon ja ympäristönsuojelun kannalta. Alueellamme ei ole edelleenkään jätelaissa edellytettyä, lainvoimaista päätöstä sekajätteen kuljetusjärjestelmästä, vaikka se olisi pitänyt tehdä jo vuonna 2013. Hallituksen esitys nyt ehdotetussa muodossaan sallisi laittoman tilan ja lähes ”ikiliikkujaksi” muodostuneen oikeuskäsittelyn ja päätöksentekomenettelyn jatkumisen.

Lausumme seuraavassa tarkemmin kunnan vastuulle kuuluvan sekajätteen kuljetusjärjestelmästä ja ehdotuksesta säilyttää kaksoisjärjestelmä kyseisissä kuljetuksissa.

1 Valmisteluasiakirjat ja tehdyt selvitykset puoltavat vahvasti kunnan järjestämää jätteenkuljetusta

Ympäristöministeriö esitti mietinnössään 16.9.2019 EU:n jätesäädöspaketin täytäntöönpanosta, että kaksoisjärjestelmästä kunnan vastuulle kuuluvan sekajätteen kuljetuksissa luovutaan. Ehdotus perustui laajaan ja perusteelliseen valmisteluun asiaa koskevine selvityksineen ja kuulemisineen.

Tästä huolimatta esityksessä ehdotetaan kaksoisjärjestelmän säilyttämistä. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan kuitenkin lähes kaikki näkökohdat puoltavat kaksoisjärjestelmästä luopumista sekajätteen kuljetuksissa: EU:n sitovien kierrätystavoitteiden saavuttaminen, ilmaston ja ympäristön suojelu, kotitalouksien etu, kilpailun ja innovaatioiden edistäminen, sääntelyn selkeys sekä mahdollisuus valvoa ja ehkäistä lainvastaista toimintaa.

Juuri mikään näkökohta ei sen sijaan puolla kaksoisjärjestelmän säilyttämistä. Sitä ei tehtyjen selvitysten ja käytännön kokemusten mukaan voida puolustaa edes kilpailun lisäämisellä jätteenkuljetuksessa.

Ehdotuksen hyväksyminen säilyttäisi edelleen jätehuollon hajanaisen vastuunjaon ja monimutkaistaisi sääntelyä, aiheuttaen näin ongelmia mm. kiinteistön haltijoille sekä jätehuollon suunnittelulle, toteuttamiselle ja valvonnalle.

Useimmissa OECD:n jäsenmaissa sekajätteen kuljetuksen järjestäminen on kunnan vastuulla. EU-maista kiinteistön haltijan järjestämä kuljetus on käsityksemme mukaan käytössä ainoastaan Irlannissa. Muissa EU-maissa kunta vastaa yhdyskuntajätteen kuljetuksen järjestämisestä.

Esitämme kantanamme, että sekajätteen kuljetuksissa luovutaan kaksoisjärjestelmästä ja siirrytään koko Suomessa kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen. Esitämme seuraavassa tälle näkemykselle yksityiskohtaiset perustelut.

2 Yksityiskohtaiset kommentit

2.1 Uusi kuuleminen olisi ollut tarpeen

Ympäristöministeriö esitti edellä todetusti, että kaksoisjärjestelmästä sekajätteen kuljetuksissa luovutaan. Ehdotus oli kokonaisuus, joka perustui laajaan ja perusteelliseen valmisteluun asiaa koskevine selvityksineen ja kuulemisineen. Näin merkittävää muutosta kuulemisen kohteena olleeseen ympäristöministeriön ehdotukseen ei olisi tullut tehdä ilman uutta kuulemista. Kuulemisen laiminlyönti rikkoo hyvän lainsäädäntövalmistelun periaatteita.

2.2 Ehdotus hajauttaa järjestämisvastuita, mikä aiheuttaisi merkittäviä ongelmia jätehuollossa

Kuten hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, yhdyskuntajätehuolto on Suomessa pitkään kärsinyt vastuunjaon epäselvyydestä ja sääntelyn monimutkaisuudesta. Jätehuoltovastuiden hajanaisuus ja sääntelyn jatkuvat muutokset ovat keskeisiä syitä jätehuollon tehottomuudelle. Asiaan kiinnitti huomiota myös komissio varhaisvaroitusraportissaan ja keväällä 2019 julkaisemassaan Suomen ympäristölainsäädännön arvioinnissa. Suomi ei ollut saavuttamassa yhdyskuntajätteen kierrätystavoitteita. Kun lähivuosina jätteiden kierrätysastetta on nostettava ja jätteiden erilliskeräystä lisättävä merkittävästi nykyisestä, tarve sääntelyn ja vastuunjaon selkeyttämiselle on suurempi kuin koskaan. Varsinkin esitykseen sisältyvillä pakkausten tuottajavastuuta ja kunnan jätteenkuljetusten järjestämistä koskevilla sääntelyratkaisuilla on vaikutusta vastuunjaon ja sääntelyn selkeyteen. (HE perustelut, jakso 4.2.9 Muut yhteiskunnalliset vaikutukset)

Tästä huolimatta hallitus esittää, että sekajätteen (Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n alueella sekajätteestä käytetään kuvaavammin nimikettä polttokelpoinen jäte) osalta säilyisi kunnan mahdollisuus järjestää kuljetus joko kunnan tai kiinteistön haltijan järjestämänä kuljetuksena. Kunnan järjestämän sekajätteen kuljetuksen alueella kaikki kiinteistön jätteen kuljetuspalvelut (sekajäte sekä erilliskerättävä biojäte, pienmetallijäte ja pakkausjäte) tulisivat kunnalta. Kiinteistön haltijan järjestämän sekajätteen

kuljetuksen alueilla kiinteistön haltijan olisi puolestaan itse tilattava sekajätteen kuljetus, mutta se saisi biojätteen, pienmetallijätteen ja pakkausjätteen erilliskeräyspalvelut pääsääntöisesti kunnan järjestämänä.

Kiinteistön haltijan järjestämän sekajätteen kuljetuksen alueella kuljetuksen järjestämisvastuiden hajaantuminen kunnalle ja kiinteistön haltijalle voidaan pitää kotitalouksien kannalta epäselvänä ja ongelmallisena. On kiinteistön haltijan kannalta erittäin epäkäytännöllistä, että kunta ei voi erilliskeräyksen ohella järjestää kiinteistön puolesta myös sekajätteen keräystä. (HE perustelut, jakso 4.2.3 Vaikutukset kotitalouksiin)

Lausuntokierroksen jälkeiset muutokset hajauttavat jätehuollon vastuunjakoa ja monimutkaistavat sääntelyä. Tästä aiheutuu ylimääräisiä sääntelykustannuksia kaikille jätehuollon toimijoille. Lisäksi muutokset heikentävät kunnan mahdollisuuksia vastuulleen kuuluvan jätehuollon kokonaisvaltaiseen suunnitteluun ja tehokkaaseen toteuttamiseen. (HE perustelut, jakso 5.1 Yhdyskuntajätteen kierrätystavoitteiden täytäntöönpano)

2.3 Toimiva jätehuolto ympäristöperusoikeutena

Jätehuolto on välttämättömyyspalvelu ja jätehuollon järjestämisen tapa ja laatu ovat suoraan yhteydessä ympäristöperusoikeuden toteutumiseen. Jätehuolto on kokonaisuus, johon jätteen kuljetus tukitoimintona kuuluu. Perustusvaliokunta lausui nykyisen jätelain säätämisen yhteydessä (PeVL 58/2010 vp) kunnan järjestämästä jätehuollosta ja operatiivisesta jätehuoltotehtävien kokonaisuudesta mm. seuraavaa:

> ”Kunnan vastuu yhdyskuntajätehuollon järjestämisestä toteuttaa ympäristöperusoikeuteen ja yhdenvertaisuusperiaatteeseen palautuvia tavoitteita varmistaa asianmukainen jätehuolto ja jätehuoltopalvelujen saatavuus.
>
> Kunnan jätehuoltotehtävät muodostavat laajan operatiivisten jätehuoltotehtävien kokonaisuuden, jota on pidettävä perustuslain (§ 124) tarkoittamana julkisena hallintotehtävänä.”

Jätehuollon operatiivinen kokonaisuus asumisessa syntyvän jätteen osalta tarkoittaa lajitteluun ohjaamista sekä jätteiden keräyksen, kuljetuksen, kierrätyksen ja hyödyntämisen järjestämistä sekä loppusijoittamista. **Kaksoisjärjestelmän säilyttäminen sekajätteen kuljetuksissa vaarantaisi merkittävästi ympäristöperusoikeuden toteutumista, kuten seuraavassa tarkemmin esitämme**.

2.4 Ympäristönsuojelu ja jätehuollon toimivuus puoltavat kunnan järjestämää jätteenkuljetusta

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa todetaan, että jätteen kierrätystä lisätään ja siten vahvistetaan Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä. Hallitus on sitoutunut muun muassa luomaan jätesektorille kierrätys- ja kiertotaloustavoitteita tukevan vision, joka ulottuu 2030-luvulle ja jonka tavoitteena on kierrätysasteen nostaminen vähintään EU:n kierrätystavoitteiden tasolle. (HE perustelut, jakso 1.1 Tausta)

Kaksoisjärjestelmän säilyttäminen vaarantaisi näihin tavoitteisiin pääsemisen. On mm. huomattava, että maissa, joissa kunnan jätehuollon järjestämisvastuu on laajempi kuin Suomessa, kuten Ruotsissa sekä Tanskassa, yhdyskuntajätteiden kierrätysaste on Suomea korkeampi.

Kiinteistön haltijan järjestämän kuljetuksen alueella on kiinteistön haltijan käytännössä helpompi laiminlyödä velvollisuutensa liittyä järjestettyyn jätteenkuljetukseen kuin kunnan järjestämässä kuljetuksessa. **Tehtyjen arvioiden mukaan sekajätteen kuljetukseen liittymättömien kiinteistöjen osuus voi kiinteistön haltijan järjestämään kuljetukseen kuuluvilla alueilla olla jopa yli 20 prosenttia kiinteistöistä. Laaja kunnan järjestämisvastuu takaa sen sijaan jätehuoltopalvelut kaikkialla**.

> *Lounais-Suomessa jätehuoltoviranomaisen viimeisimmän kuljetusrekisteriselvityksen mukaan yhdessätoista kiinteistönhaltijan järjestämän jätteenkuljetuksen piirissä olevassa kunnassa on 16 915 asuinrakennusta ns. vapaamatkustajina tai ilman jätehuoltopalvelutietoja sekajätteen osalta.*

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan (Jakso 3.3 Kunnan järjestämä jätehuolto) kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen keskeiseksi ongelmaksi on tunnistettu jätteenkuljetusten seurannan ja valvonnan vaikeus ja työläys verrattuna kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen. Kuntien jätehuoltoviranomaiset eivät aina ole saaneet jätelain 39 §:n mukaisesti tietoja kiinteistön haltijan järjestämästä jätteenkuljetuksesta, mikä on vaikeuttanut jätteenkuljetusten seurantaa ja valvontaa. Seurannan ja valvonnan ongelmien vuoksi kuntien viranomaiset eivät pysty varmistamaan kiinteistöjen liittymistä järjestettyyn jätehuoltoon, erilliskeräysvelvoitteiden noudattamista eivätkä jätteiden toimittamista kunnan määräämään paikkaan. Kunnat eivät myöskään saa riittävästi tietoa jätevirroista alueellaan. Lisäksi on viitteitä siitä, että **jätteen epäasianmukainen käsittely on selvästi yleisempää kiinteistön haltijan järjestämässä kuljetuksessa kuin kunnan järjestämässä kuljetuksessa**.

Kaksoisjärjestelmästä luopuminen vähentäisi sen sijaan merkittävästi liikenteen päästöjä ja hillitsisi ilmastonmuutosta. Kuten hallituksen esityksen perusteluissa todetaan (jakso 4.2.8 Ympäristövaikutukset), kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen siirtyminen mahdollistaisi kiinteistöittäisen kuljetuksen suunnittelun kunnissa logistisesti tehokkaaksi.

> *Esimerkiksi Lounais-Suomessa kolmella alueella tehdyn selvityksen mukaan jäteautojen ajosuorite ja siten myös polttoaineen kulutus ja päästöt vähenisivät 24–50 % siirryttäessä sekajätteen kiinteistön haltijan järjestämästä kuljetuksesta kunnan järjestämään kuljetukseen. Vastaavia tuloksia on saatu Pohjanmaan jätelautakunnan ja Forssan alueella tehdyissä selvityksissä.*

Lisäksi on huomattava, että EU:n puhtaiden ajoneuvojen direktiivi tulee velvoittamaan hankintayksiköitä, kuten kuntia ja niiden jätelaitoksia, lisäämään puhtaiden ja energiatehokkaiden ajoneuvojen osuutta hankittavissa ajoneuvoissa ja kuljetuspalveluissa (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1161 puhtaiden ja energiatehokkaiden tieliikenteen moottoriajoneuvojen edistämisestä annetun direktiivin 2009/33/EY muuttamisesta). Direktiiviin soveltamisalaan kuuluvat julkisen sektorin tieliikenteen moottoriajoneuvojen ostaminen ja vuokraaminen, maanteiden

henkilöliikennettä koskevat julkiset palveluhankinnat sekä tietyt liikenne- ja kuljetuspalvelut. Myös jätteiden kuljetuspalvelujen hankinnat kuuluvat direktiivin soveltamisalaan. Direktiivi on saatettava osaksi Suomen lainsäädäntöä 2.8.2021 mennessä (hallituksen esitys on tällä hetkellä Eduskunnan käsiteltävänä).

Direktiivistä on seurauksena, että kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa on sovellettava pakollisia ympäristökriteerejä ja lisättävä puhtaiden ja energiatehokkaiden ajoneuvojen osuutta jätteiden kuljetuksissa. Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kuljetusyritykset eivät sen sijaan ole sidottuja vastaaviin vaatimuksiin.

2.5 Kunnan järjestämä jätteenkuljetus edistää kilpailua ja innovaatioita

Tältä osin haluamme ensin huomauttaa, että yhdyskuntajätehuollon sääntelyn tärkeimpiä tehtäviä on jätehuollon järjestyminen ympäristön ja terveyden kannalta turvallisella tavalla. Ympäristövaliokunta on mietinnössään (YmVM 23/2010 vp s. 9) todennut, on yritystoiminnan edistäminen suhteessa tähän toissijaista. **Jätehuolto on osa yhteiskunnan perusinfraa ja välttämättömyyspalvelu, jota ei voi jättää yksin markkinoiden hoidettavaksi.**

Vaikuttaa joka tapauksessa selvältä, **ettei kiinteistön haltijan kuljetusjärjestelmää voida puolustaa yritystoiminnan, innovaatioiden ja kilpailun edistämisellä**.

Hallituksen esityksen perusteluissa korostetaan julkisten hankintojen merkitystä keskeisenä innovaatiopolitiikan välineenä (jakso 4.2.5 Yritysvaikutukset). Hallitessaan asuinkiinteistöjen jätevirtoja kokonaisuutena kunta voi myös esimerkiksi toteuttaa alueellisia kokeiluja yhteistyössä yksityisten yritysten kanssa uusien keräys- ja käsittelymenetelmien kehittämiseksi. **Sekajätettä ja erilliskerättäviä jätteitä koskevien kehityshankkeiden toteuttaminen on kuitenkin vaikeaa kunnissa, joissa sekajäte säilytettäisiin kiinteistön haltijan järjestämässä kuljetuksessa**.

Edelleen, esityksessä ehdotetuilla uusilla, osin hankintalakia tiukemmilla säännöksillä vahvistettaisiin entisestään kunnan velvollisuutta huolehtia kuljetusurakoiden asianmukaisesta kilpailutuksesta. Ehdotettu lisäsääntely tukisi jätelaitosten jo vakiintuneita kilpailutuskäytäntöjä ja edistäisi uusien yritysten pääsyä markkinoille. Viime vuosina kuntien jätelaitokset ovat kehittäneet yhteistyössä hankintaosaamistaan ja vaihtaneet kokemuksiaan parhaista kilpailutuskäytännöistä, minkä seurauksena kuntien kilpailutusosaaminen on kasvanut ja pk-yrittäjät ovat menestyneet aiempaa paremmin kuntien kilpailutuksissa. **Kymmeneltä suurimmalta kunnan jätelaitokselta vuoden 2020 alussa koottujen tietojen mukaan viimeisen viiden vuoden aikana toteutetuissa kilpailutuksissa pienten urakoitsijoiden osuus on kasvanut viiden jätelaitoksen alueella, neljällä pysynyt ennallaan ja vähentynyt yhdellä alueella**.

Kunnan järjestämään kuljetukseen siirtyminen ei näkemyksemme mukaan miltään osin vähennä tai kavenna alan yksityisten yritysten liiketoimintaa – päinvastoin. Kuntaurakoiden kilpailuttaminen tarjoaa lisää vakaita työmahdollisuuksia niin uusille kuin jätealalla jo toimiville yrityksille.

Kuntatoimijana Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n tavoitteena on järjestää jätehuoltopalvelut mahdollisimman kattavasti ja kustannuksia minimoiden omakustannushintaan, kun taas yksityisen yrityksen tavoitteena on voiton maksimointi. Lounais-Suomen Jätehuolto Oy ottaa suunnittelussa huomioon urakka-alueiden sopivaan kokoon ja kilpailutusten ajoitukseen liittyvät seikat. Käymme markkinavuoropuhelua yritysten kanssa sekä kehitämme yhteistyön tapoja ja yhteisiä käytäntöjä. Kunnan kilpailutusten myötä alalle pyrkiville tarjoutuu mahdollisuus liiketoiminnan aloittamiseen valmiin urakan ja asiakaskunnan myötä. Tällä hetkellä Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n alueella kunnan kilpailuttamia kuljetusurakoita hoitaa 13 eri urakoitsijaa.

Lounais-Suomen Jätehuolto Oy saa toistuvia yhteydenottoja jätteenkuljetusyrittämisestä kiinnostuneilta kuljetusyrittäjiltä tai jätteenkuljetuksen yritystoimintaa harkitsevilta tahoilta. Ympäristöministeriön mietinnössä ehdotetun mukaisesti näihin kyselyhin voitiin viime kesästä lähtien jo toiveikkaasti vastata, että kaksoisjärjestelmä on lakiluonnoksen perusteella poistumassa ja että keskitetyn kilpailutukseen on avautumassa lukuisia urakka-aluekokonaisuuksia, joihin voi antaa tarjouksensa. Näin ei nyt kuitenkaan lakiesityksen perusteella olisi tapahtumassa.

Pidämme kannatettavana, että jätteenkuljetusten urakoiden kilpailuttamista koskevaa sääntelyä tarkennetaan erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten menestysmahdollisuuksien parantamiseksi. On tärkeää, että jätteenkuljetusten kilpailutuksiin osallistuu mahdollisimman paljon kaikenkokoisia yrityksiä. On myös oleellista lisätä pk-yritysten tietoutta ja osaamista kilpailutuksiin osallistumisessa.

Kaksoisjärjestelmän kannattajien ja toisaalta myös hallituksen esityksen perusteluissa esiin tuotu huoli pienten, usein paikallisten yritysten asemasta vaikuttaakin perustuneen vanhentuneisiin tietoihin ja käsityksiin. **Esimerkiksi Pirkanmaalla, jossa on voimassa kunnan järjestämä kuljetusjärjestelmä sekajätteissä, nykyisin paikallisten yrittäjien hoitamana kiinteiden jätteiden kuljetuksista on euromääräisesti laskettuna 78 % ja valtakunnallisten yritysten hoitamana vain 22 %. Vastaavasti Turussa, jossa sekajätteiden kuljetus tapahtuu kiinteistön haltijan järjestämänä, kahden valtakunnallisen kuljetusyrityksen hallussa on 99,6 % sekajätteen tyhjennyskohteista**.

Kiinteistön haltijan järjestämän kuljetuksen alueella markkinat ovat vakiintuneet ja kilpailu kilpailulain periaatteiden vastaisesti ”sementoitunut”. Uusien yrittäjien on erittäin vaikea päästä kilpailuun mukaan, koska kannattava liiketoiminta vaatii yli tuhannen asiakkaan asiakaskunnan. Tämä onnistuu käytännössä ainoastaan ostamalla toisen yrittäjän olemassa olevat asiakkuudet.

Kuvaava esimerkki Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n toimialueelta niiden kuntien osalta, joissa on voimassa kiinteistön haltijan järjestämä kuljetus: listaus jätelajeittain ne kunnat, joissa jätteiden kuljetuksesta vastaa käytännössä yksi kuljetusyritys (hoitaa yli 90 % astioiden tyhjennyksistä):

Aura	*sekajäte 93 %*
	pakkauslasi 95 %

	metalli 100 %
Kaarina	*pakkauskartonki 90 %*
Marttila	*sekajäte 99 %*
	pakkauslasi 100 %
	metalli 100 %
Parainen	*biojäte 93 %*
	pakkauskartonki 90 %
Pöytyä	*sekajäte 99 %*
	pakkauslasi 100 %
	metalli 100 %
Rusko	*biojäte 100 %*
	pakkauslasi 100 %
	pakkausmuovi 100 %
Salo	*pakkausmuovi 100 %*
Sauvo	*metalli 100 %*

Lisäksi nykyisestä kaksoisjärjestelmästä on seurannut, että alueellisesti hinnat eivät ole jätehuollon asiakkaille tasapuolisia ja kiinteistön haltijan kuljetusjärjestelmän alueilla hinnat ovat yleisesti korkeampia. Kiinteistöliiton Indeksitalo 2020 -selvityksen mukaan edullisimmat jätehuoltomaksut ovat kunnan järjestämän jätehuollon alueella Pirkanmaalla (Tampere, Nokia, Pirkkala, Lempäälä ja Kangasala). Turussa, jossa on voimassa kiinteistön haltijan kuljetusjärjestelmä, jätehuollon hinnat ovat selvästi korkeammat kuin Tampereella.

Malliesimerkiksi siitä kuinka suuria säästöjä keskitetyllä kilpailutuksella saatiin aikaan: Turun kaupungin omistama TVT Asunnot Oy konsultoi Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:tä vuokrakiinteistöjensä jätehuoltokokonaisuuden uudelleenorganisoimisessa. Toiminnallisesti ja taloudellisesti onnistuneen kilpailutuksen ansiosta TVT-asuntojen jätteenkuljetushinnat laskivat vuositasolla miltei 40 prosenttia.

2.6 Kaksoisjärjestelmä on johtanut lainvastaisen kuljetusjärjestelmän ylläpitämiseen jo kahdeksan vuoden ajan lukuisilla alueilla Suomessa

Kuljetusten kaksoisjärjestelmän luoma toimintakenttä on jo vuosikymmeniä hidastanut jätelain mukaisen ja yhteiskunnan kannalta tehokkaan jätehuoltojärjestelmän luomista. Hallituksen esityksen perusteluissa tätä huomattavaa epäkohtaa on avattu ansiokkaasti (Jakso 3.3 Kunnan järjestämä jätehuolto). Jätelain voimaantulon jälkeen useista kuntien tekemistä jätteenkuljetusjärjestelmää koskevista päätöksistä on valitettu. Päätökset kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkuljetukseen siirtymisestä on usein kumottu hallintotuomioistuimissa. Kumoamisen syynä on yleensä ollut perustelematon päätös, päätökseen liittyvien selvitysten puutteellisuus tai se, etteivät kiinteistön haltijan järjestämän jätteenkuljetuksen edellytykset täyty.

Valituskierre kunnan kuljetusjärjestelmäpäätöksestä voi jatkua jopa vuosia. Kuntien jätteenkuljetusjärjestelmää koskevia päätöksiä onkin jatkuvasti kuntien, hallinto-oikeuksien ja korkeimman hallinto-oikeuden käsittelyssä. Joissakin kunnissa ei ole vieläkään lainvoimaista päätöstä siitä, siirrytäänkö kunnassa aiemmasta sopimusperusteisesta jätteenkuljetuksesta kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen vai kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkuljetukseen, vaikka päätös olisi jätelain mukaan pitänyt tehdä jo vuonna 2013. Tämä voi johtua joko siitä, että päätöstä ei ole lainkaan valmisteltu tai siitä, että lainvoimaisen päätöksen aikaansaaminen on viivästynyt valituskierteen vuoksi.

Kuntien kuljetusjärjestelmäpäätösten ja niitä koskevien lukuisten valitusprosessien vuoksi kaksoisjärjestelmästä aiheutuu jatkuvaa sääntelytaakkaa kunnille, hallintotuomioistuimille ja kaikille jätealan toimijoille. Kaksoisjärjestelmä ylläpitää toimintaympäristön epävarmuutta ja heikentää jätealan toimijoiden välistä ilmapiiriä. Tämä vaikeuttaa jätehuollon suunnittelua ja kehittämistä niin yrityksissä, kuntien jätelaitoksissa kuin viranomaistoiminnassakin sekä hankaloittaa jätehuollon kehittämiseksi tarvittavaa eri toimijoiden välistä yhteistyötä

> *Esimerkiksi toimialueellamme Lounais-Suomessa ei ole edelleenkään useista yrityksistä huolimatta kaikissa kunnissa lainvoimaista päätöstä siitä, siirrytäänkö aiemmasta sopimusperusteisesta jätteenkuljetuksesta kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen vai kiinteistön haltijan järjestämään jätteenkuljetukseen. Päätös olisi jätelain mukaan pitänyt tehdä jo vuonna 2013, mutta korkein hallinto-oikeus palautti asian uudelleen päätettäväksi toistamiseen joulukuussa 2019.*
>
> *Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta päätti 18.3.2021 viranhaltijoiden esityksen vastaisesti kaksoisjärjestelmän jatkamisesta. Tästä päätöksestä puuttuivat jälleen kerran jätelain mukaiset perustelut. Siten Lounaisen Suomen kiinteistönhaltijan jätteenkuljetuksen kunnissa ei ole ollut jätelain mukaisesti järjestettyä jätteenkuljetusta yli seitsemään vuoteen. Hallituksen esitys nyt ehdotetussa muodossaan sallisi laittoman tilan ja lähes ikiliikkujaksi muodostuneen oikeuskäsittelyn ja päätöksentekomenettelyn jatkumisen.*

3 Johtopäätös: jätelain 35 § ja 37 § tulisi hyväksyä ympäristöministeriön mietinnössä ehdotetun mukaisesti

Edellä esitetyin perustein katsomme, että Eduskunnan tulisi hyväksyä jätelain 35 ja 37 § ympäristöministeriön työryhmän esittämässä muodossa eli siten, että myös sekajätteen kuljetuksissa luovutaan kaksoisjärjestelmästä ja siirrytään koko Suomessa kunnan järjestämään jätteenkuljetukseen.

Turussa 16.4.2021

Lounais-Suomen Jätehuolto Oy

Jukka Heikkilä	Jaana Turpeinen
toimitusjohtaja	palvelujohtaja